

Reguleringsmyndigheten for energi, RME.

Huseiernes innspill til tilrettelegging for innføring av 15 minutters tidsoppløsning i balanseavregningen

Huseierne er en partipolitisk uavhengig forbrukerorganisasjon for landets boligeiere. Vi har 275.000 medlemmer, noe som utgjør ca.10 prosent av alle landets husholdninger. I tillegg representerer vi også 7000 sameier og frittstående borettslag. Strøm og nettleie er blitt en uforutsigbar utgiftspost for forbrukerne, og prisene varierer veldig over året. Forbrukerne sliter med å finne ut hvordan de på best mulig måte kan bidra til å spare energi og bruke strømmen smartere ved å nyttiggjøre egne strømdata.

Reguleringsmyndigheten for energi i NVE, RME, foreslår nå endringer i forskrift om kraftomsetning og nettjenester, samt i kontrollforskriften. RME foreslår at forskriftsendringene trer i kraft 22. januar 2024. Hensikten med forskriftsendringene er å sikre at nettselskapene og Elhub oversender, mottar og videregiver relevante måle- og avregningsdata med 15 minutters tidsoppløsning for at balanseavregningen skal kunne endres til 15 minutters intervaller. Bakgrunnen er at det er spesifisert at alle EU-land skal gå over til balanseavregning per kvarter, noe som også vil omfatte Norge siden vi er med i et felles nordisk kraftmarked gjennom Nordic Balancing Model, NBM.

Husholdningene omfattes ikke direkte i denne omgang. Likevel vil slike omlegginger påvirke sluttbruker gjennom nettleien. Huseierne har derfor innspill til hvordan forbruker skal ivaretas i de nødvendige endringene som må gjøres for å tilpasse seg nordisk regelverk.

Økt kostnad for forbruker

Kostnadene til profileringen i Elhub som trengs for overgang til 15 minutters balanseavregning, er ifølge RMEs høringsdokument beregnet til 130 millioner kroner. Siden kostnadene for utvikling og drift av Elhub skal dekkes inn gjennom gebyr som betales av brukerne i Elhub, altså nettselskapene, kraftleverandører og tredjepartsleverandører, vil dette også få konsekvenser for husholdningskundene. Utover det får ikke denne endringen noen andre konsekvenser for vanlige husholdningskunder og plusskunder, siden disse ikke skal over på kvartersoppløsning nå. Men utviklingen skjer raskt, og Elhub 2.0 er et steg i retning mot et nytt fleksibilitetsmarked som husholdningene vil bli en del av. Dette vil kreve mer avanserte AMS-målere enn i dag, og et eventuelt bytte av målere eller installasjon av submålere vil også bety en vesentlig ekstrakostnad som hver enkelt må dekke over nettleia.

Mangelfull og vanskelig tilgang til egne strømdata i Elhub innebærer allerede at nytten for husholdningene av AMS i stor grad uteblir. Huseierne mener derfor at det må tilrettelegges for at kunden enkelt kan følge med på strøm- og effektbruk for å kunne tilpasse seg. Det blir enda viktigere om forbruker på sikt skal kunne avregnes hyppigere enn i dag og ha mulighet til å kunne bidra med fleksibilitet i eget strømforbruk.

Strøm er en stor bekymring

Sikker tilgang på strøm til lave og konkurransedyktige priser er helt avgjørende for både husholdningene og industrien. De aller fleste husholdninger i Norge har strøm som hovedkilde for oppvarming og øvrig energiforbruk i hjemmet. Dette er et resultat av politiske beslutninger, og forbrukerne kan ikke velge bort strøm og gå for alternative energikilder. Strøm og nettleie er tidvis også blitt en av husholdningenes største utgiftsposter, særlig i vinterhalvåret når det gjerne er knapphet på strøm og prisen er høy. Dette skaper økonomiske utfordringer for mange.

Huseiernes siste befolkningsundersøkelse fra juni 2023 gjennomført av Opinion, viser også at strømprisen er husholdningenes største bekymring. Hele 56 prosent er svært eller veldig bekymret på egne vegne for prisen på strøm. Bekymringen for strømprisen slår både bekymring for prisen på dagligvarer (50 %), lånerenter (45 %), drivstoff (41 %), boligskatt (40 %) og offentlige avgifter (39 %).

Effektiv og sikker drift vs. forbrukernytte

I dag har ikke Elhub informasjon om hva som skjer bak måleren, den registrerer kun strømforbruk. Nå har man for eksempel kun informasjon om hvor mye strøm en plusskunde mater inn på nettet, ikke hvor mye den produserer totalt. Mange lader elbilen og styrer varmtvannstank og varme med smarte systemer. Hvordan styrt forbruk og egenproduksjon påvirker kraftsystemet, er det vanskelig å måle. Dette er viktige elementer å ta hensyn til hvis et større fleksibilitetsmarked skal fungere, og det vil i årene fremover avgjøres om denne informasjonen skal gis gjennom (nye) AMS-målere, submålere eller på andre måter.

Huseierne skjønner viktigheten av at RME tilrettelegger for at systemdriften og markedene er tilpasset fremtidens behov, når EU samtidig jobber med rammeverk for fleksibilitetsmarkedet. Men ved å tilrettelegge for innføring av 15 minutters tidsoppløsning i balanseavregningen, vil også markedsløsningene på sikt kunne endres til 15 minutters tidsoppløsning. Da deles ikke strømdøgnet opp i 24 timer som i dag, men 96 perioder ala 15 minutter. Fra 1. januar 2025 er EUs plan at også spotprisen blir delt opp på samme måte. Straks systemene tillater det, er det naturlig å forvente en bevegelse mot rapportering i sanntid.

Elhub har vært i drift siden februar 2019, og håndterer i dag 3,3 millioner aktive målepunkter. [NVEs egne tall](#) viser at totalkostnaden for installering av 2,9 millioner AMS-målere var ni milliarder kroner. Gjennomsnittlig investeringsutgift ble dermed 2936 kroner per målepunkt. I praksis innebar dette en økning i nettleien på rundt 300 kroner i året per husholdning, uten at kundene så langt har fått noen særlig merverdi eller forbrukernytte tilbake.

Husholdningene blir glemt

I 2022 fikk RME utarbeidet forslag til metode og veileder som nettselskapene kan benytte seg av for å identifisere og synliggjøre gevinster av AMS. Det er viktig å bevisstgjøre nettselskapene om nytteverdiene ved AMS og i tillegg få oversikt over gevinstene av AMS-investeringen som skal komme kundene til gode gjennom lavere nettleie enn de ellers ville fått. Dette er særlig viktig fordi AMS-investeringen er betalt av kundene selv. Men rapporteringen begrenset seg til å kun synliggjøre nyttevirkningene hos nettselskapene.

Huseierne er forundret og skuffet over at RME ikke da eller nå synes å være opptatt av at rapporteringen også skal dokumentere nytten kundene og forbrukerne har av AMS-målerne. Som vi har formidlet tidligere, bør RME gjennomføre en kartlegging av nyttevirkinger i

Huseierne

markedet og hos kundene - altså den direkte nytten i markedet av AMS-måling og tilleggstjenestene knyttet til dette. Den smarte måleren er det som kobler forbruker til Elhub, og det er derfor viktig at dagens utfordringer i Elhub raskt blir løst. Endret atferd og økt fleksibilitet hos strømkundene kan gi lavere strømreregninger for hver enkelt husholdning, men også bedre utnyttelse av nettet og reduserte nettinvesteringer.

Forbrukernytten av AMS uteblir

Det er dessverre langt igjen før man oppnår den merverdien kundene ble lovet ved utrulling av AMS-målerne. Til tross for store investeringskostnader og kostnadsoverskridelser som finansieres av forbrukerne over nettleia, leverer ikke Elhub forbrukernytten som ble lovet – selv ikke etter over fire år i drift. Elhub skulle blant annet sikre at sluttbruker enkelt kan innhente og bearbeide egne data dersom de ønsker det, og dermed kunne tilpasse forbruket etter prisene som varierer gjennom døgnet. Men vanskelig tilgang til egne strømdata i Elhub resulterer i at nytten for husholdningene i stor grad uteblir.

Vår erfaring er at de fleste privatpersoner som logger inn i Elhub gjør det for å godkjenne tredjepartsaktører. Dataene som ligger der vil kunne gi verdi til den enkelte kunde, men også være nyttig med tanke på kraftsituasjon, nett og utslipp. Derfor er det viktig at tjenesten er enkel og oversiktlig slik at kunden faktisk gjennomfører godkjenningsløpet. Vi ønsker at samtykke kan gis gjennom løsning hos tredjepart. Det bør være mulig å tilby eksternt grensesnitt, eks. web service, som bygges inn i tredjepartens løsninger for å unngå ekstrapålogging for sluttbruker. Det bør være like enkelt å godkjenne tredjepartaktører som det er å bytte strømlleverandør. Elhubs praksis med to forskjellige akseptløsninger for kraftleverandører og tredjepartsaktører er konkurransevridende.

Dette er over flere år blitt påpekt av Huseierne og flere, også gjennom klage til Konkurransetilsynet, uten at det har resultert i endringer hos Elhub. Huseierne etterlyser derfor nok en gang konkrete tiltak som kan bidra til at strømkundene enklere får utnyttet egne strømdata i Elhub. Hvis vi fortsetter som nå, vil dette forbli en stor barriere for å gjennomføre miljø- og energitiltak i folks boliger – og i fellesskapsregi i borettslag og sameier. Vi er helt avhengig av at dataene settes i system, slik at forbrukerne kan få hjelp til å kutte effekttoppene og jevne ut forbruket. Etterspørselen etter fornybar kraft vil øke raskere enn utbyggingen av fornybare energikilder i årene fremover. Fortolkning av data i Elhub vil være helt avgjørende for å få til velfungerende fleksibilitetsmarkeder der forbrukerne spiller en viktig og avgjørende rolle for landets kraftbalanse.

Oslo, 30. september 2023

Linda Ørstavik Öberg
Energipolitisk rådgiver

Morten Andreas Meyer
Generalsekretær